

S M Ě R N I C E

PRO JEDNOTNÝ POSTUP PŘI VZNIKU MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI PODLÉHAJÍCÍ MEZINÁRODNÍM ZDRAVOTNICKÝM PŘEDPISŮM (2005) V SOUVISLOSTI S VÝSKYTEM VYSOCE NAKAŽLIVÉ NEMOCI VE ZDRAVOTNICKÉM ZAŘÍZENÍ POSKYTOVATELE ZDRAVOTNÍCH SLUŽEB

Směrnice je realizačním opatřením Národního akčního plánu ČR pro případ vzniku události podléhající MZP (2005), který byl schválen usnesením vlády ze dne 25. října 2011 č. 785.

Ve směrnici jsou specifikovány subjekty podílející se na zajištění opatření k ochraně veřejného zdraví v rozsahu svých kompetencí stanovených příslušnými právními předpisy a dále jsou zde uvedeny postupy k zamezení šíření vysoce nakažlivých nemocí (VNN) ve zdravotnických zařízeních poskytovatelů zdravotních služeb.

Postupy upravené touto směrnici se týkají mimořádné události, kdy lékař prvního kontaktu s pacientem stanoví podezření na VNN na základě klinických známek onemocnění a/nebo s ohledem na anamnestické údaje o pobytu nemocné osoby v endemické oblasti a/nebo v souvislosti s epidemiologicky významným kontaktem pacienta s jinou nakaženou osobou.

Činnosti a postupy upravené touto směrnici se vztahují na místně příslušné orgány ochrany veřejného zdraví, poskytovatele zdravotních služeb včetně těch, kteří mají Ministerstvem zdravotnictví přidělen statut centra vysoce specializované zdravotní péče, nebo kteří mají oprávnění k poskytování zdravotních služeb v oboru infekční lékařství. Dále se tyto činnosti a postupy vztahují na složky integrovaného záchranného systému.

SUBJEKTY ZAJIŠŤUJÍCÍ OPATŘENÍ PŘI VÝSKYTU VNN VE ZDRAVOTNICKÉM ZAŘÍZENÍ POSKYTOVATELE ZDRAVOTNÍCH SLUŽEB

1. Zdravotnické zařízení poskytovatele zdravotních služeb (ZZ): pracoviště ambulantní péče praktického lékaře, zdravotnické zařízení poskytovatele lůžkové péče.
2. Krajská hygienická stanice (KHS) – místně příslušný orgán ochrany veřejného zdraví (OOVZ).
3. Vyčleněné síly a prostředky zdravotnické záchranné služby kraje (ZZS K) včetně zdravotnického operačního střediska (ZOS ZZS K).
4. Vyčleněné síly a prostředky Hasičského záchranného sboru kraje (HZS K) a jeho operační a informační středisko.
5. Vyčleněné síly a prostředky Hasičského záchranného sboru ČR (HZS ČR).
6. Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR (MV-GŘ HZS ČR) a jeho operační a informační středisko (OPIS MV-GŘ HZS ČR).

7. Vyčleněné síly a prostředky Policie ČR (PČR).
8. Krajský úřad (KÚ), úřad obce s rozšířenou působností (ÚORP), obecní úřad (OÚ).
9. Ministerstvo zdravotnictví (MZ).
10. Státní zdravotní ústav Praha (SZÚ).
11. Poskytovatel lůžkové péče v oboru infekční lékařství v kraji/regionu.
12. Nemocnice Na Bulovce, Klinika infekčních, parazitárních a tropických nemocí (NB KIN).
13. Vyčleněné síly a prostředky Armády ČR (AČR).

II. HLÁŠENÍ A PŘEDÁVÁNÍ INFORMACÍ

1. Hlášení a předávání informací o mimořádné události při podezření na VNN v ZZ mezi subjekty zajišťujícími opatření k ochraně veřejného zdraví je prováděno v souladu s příslušnou legislativou a příslušnými vnitřními předpisy uvedených subjektů.
2. Obsah hlášení o mimořádné události, které je podáváno mezi ZZ a OOVZ, upravuje příloha 1.

III. FÁZE ČINNOSTI SUBJEKTŮ PŘI PODEZŘENÍ NA VÝSKYT VNN V ZDRAVOTNICKÉM ZAŘÍZENÍ POSKYTOVATELE ZDRAVOTNÍCH SLUŽEB

FÁZE 1

Časové vymezení: do 30 minut po stanovení podezření na VNN lékařem a jeho nahlášení.

A. Zdravotnické zařízení poskytovatele zdravotních služeb

1. Zajistí použití osobních ochranných prostředků u zdravotnických pracovníků a dalšího personálu v kontaktu s pacientem v souladu s požadavky uvedenými v příloze 3.
2. Zajistí klinické vyšetření pacienta a zjistí údaje o pacientovi a jeho kontaktech v rozsahu přílohy 1.
3. Zajistí, aby při odběrech vzorků biologického materiálu byly dodržovány zásady uvedené v příloze 4 a povinnosti stanovené příslušnými právními předpisy (*Postup při odběrech vzorků biologického materiálu u osob s podezřením na vysoce nakažlivou nemoc podle druhu poskytované zdravotní péče*).
4. Zajistí, aby v případě, kdy při odběrech vzorků biologického materiálu nebyl dodržen postup uvedený v příloze 4, byl dodržen zákaz manipulace se vzorky, a to až do doby rozhodnutí místně příslušného OOVZ o dalším postupu.
5. V případě, že zdravotní stav pacienta vyžaduje neodkladnou/akutní péči poskytovatele lůžkové péče v oboru infekční lékařství v kraji/regionu, neprodleně požádá ZOS ZZS K o prevoz pacienta do příslušného zdravotnického zařízení, přičemž přednostně jsou pacienti směřováni přímo na NB KIN.

6. Zajistí izolaci pacienta v dispozičně oddělené místnosti ZZ.
7. Provede opatření k zamezení příjmu dalších pacientů a vstupu dalších osob do části ZZ, ve které pobývá pacient s VNN.
8. Zjistí u operačního a informačního střediska HZS K telefonní číslo pracovníka místně příslušného OOVZ, který je aktuálně určen pro zajištění pohotovostní nepřetržité telefonické komunikace.
9. Nahlásí místně příslušnému OOVZ dostupné údaje podle přílohy 1.
10. Uposlechne pokynů místně příslušného OOVZ.
11. Zajistí další nezbytné ošetření a vyšetření pacienta.

Krajská hygienická stanice

1. Zajistí informování MZ v rozsahu dostupných údajů podle přílohy 1.
2. Aktivuje síly a prostředky KHS potřebné k výjezdu do ZZ, které oznámilo mimořádné události.

FÁZE 2

Časové vymezení: od 30 minut do 60 minut po stanovení podezření na VNN lékařem a jeho nahlášení.

Poskytovatel zdravotních služeb

Zajistí další potřebné ošetření / vyšetření pacienta a nezbytná opatření k zamezení šíření nákazy.

Krajská hygienická stanice

1. Zajistí informování HZS K, ZOS ZZS a PČR v rozsahu dostupných údajů podle přílohy 2.
2. Zajistí informování poskytovatele lůžkové péče v oboru infekční lékařství v kraji/regionu.
3. Provede výjezd do ZZ, které oznámilo mimořádné události.

Ministerstvo zdravotnictví ČR

1. Zajistí předání informací o mimořádné události SZÚ a NB KIN.
2. Zajistí prověření neveřejného informačního systému Světové zdravotnické organizace (*Event information site for IHR national focal points*) a Evropské komise (*Early warning and response system*) se zaměřením na epidemiologickou situaci ve výskytu infekčního onemocnění, které je předmětem mimořádné události.
3. Zajistí předání informací zjištěných postupem ad 2) na místně příslušnou KHS, NB KIN a SZÚ.

Nemocnice Na Bulovce, Klinika infekčních, parazitárních a tropických nemocí

Na základě konzultací s KHS případně s dotčeným ZZ doporučí konkrétní zdravotnické zařízení poskytovatele zdravotní péče, do kterého bude pacient s podezřením na VNN převezen.

Státní zdravotní ústav

1. Prověří veřejné informační zdroje se zaměřením na epidemiologickou situaci ve výskytu infekčního onemocnění, které je předmětem mimořádné události.
2. Zajistí předání informací zjištěných postupem ad 1) MZ, KHS a NB KIN.

FÁZE 3

Časové vymezení: od 60 minut do 24 hodin po stanovení podezření na VNN lékařem a jeho nahlášení.

Krajská hygienická stanice

1. Zajistí, aby pracovníci KHS při vstupu do ohniska nákazy použili osobní ochranné prostředky splňující kritéria uvedená v příloze č. 3.
2. Provede epidemiologické šetření u pacienta s podezřením na VNN a dále u všech osob, které s ním přišly do kontaktu v souvislosti s jeho návštěvou ve zdravotnickém zařízení poskytovatele zdravotních služeb a v místě pobytu pacienta.
3. V případě nutnosti požádá podle § 34 zákona č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, HZS K o společné řešení mimořádné události*.
4. V případě, že v dotčeném ZZ došlo k odběru vzorku biologického materiálu od pacienta s podezřením na VNN způsobem, který není v souladu se zásadami stanovenými v příloze 4, nahlásí neprodleně tuto skutečnost MZ a zajistí zabalení odebraných vzorků do vlastní transportní soupravy. Vzorky zabalené v souladu s požadavky, které jsou uvedeny v příloze 5, předá podle instrukcí MZ k transportu dopravní zdravotní službě, nebo SMBT v případě, kdy tuto službu nebude moci zabezpečit jinak. Doplní *Hlášení při podezření na výskyt VNN v zdravotnickém zařízení* poskytovatele zdravotních služeb (příloha 1) o dostupné údaje získané na základě epidemiologického šetření a ve spolupráci s dotčeným ZZ zajistí, aby kopie uvedeného hlášení byla v uzavřené obálce předána společně s vzorky subjektu zajišťujícímu transport vzorků do SZÚ.
5. Skutečnosti zjištěné epidemiologickým šetřením oznámí MZ.
6. Na základě konzultace s MZ a NB KIN rozhodne o druhu a rozsahu protiepidemických opatření; zejména se bude jednat o:

* Jedná se o mimořádnou událost podle odstavce 1, písm. b), § 2, zákona č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

- rozhodnutí o přepravě pacienta s VNN do zdravotnického zařízení stanoveného poskytovatele zdravotních služeb podle doporučení NB KIN;
 - stanovení druhu karanténního opatření u pacienta a jeho úzkých kontaktů (v případě mimořádné události v souvislosti s VNN se bude vždy jednat o karanténu);
 - stanovení druhu a způsobu dezinfekce předmětů kontaminovaných v ZZ přímým kontaktem s pacientem, kterou zajistí poskytovatel zdravotních služeb vlastními silami a prostředky.
7. Informuje KÚ o situaci, přijatých opatřeních a o výsledku vyhodnocení rizika dalšího šíření nákazy včetně stanoviska k možnosti vzniku krizové situace.
 8. Zajistí dezinfekci pracovníků KHS provádějících šetření.

Poskytovatel zdravotních služeb

Na základě rozhodnutí místně příslušného OOVZ vyžádá od ZOS ZZS K přepravu pacienta k určenému poskytovateli zdravotních služeb.

Zdravotnická záchranná služba kraje

1. Cestou ZOS ZZS K informuje o převozu pacienta s podezřením na VNN určeného poskytovatele zdravotních služeb.
2. Zajistí převoz pacienta s podezřením na VNN k určenému poskytovateli zdravotních služeb, při kterém použije transportní ochranný prostředek (biovak) a osobní ochranné pomůcky v souladu s požadavky uvedenými v příloze 3.
3. Zajistí dezinfekci členů výjezdové skupiny, biovaku a použitého dopravního prostředku po ukončení převozu.

Poskytovatel lůžkové péče v oboru infekční lékařství v kraji/regionu

1. Zajistí příjem a nezbytné zdravotní služby a druh zdravotní péče pacientovi s podezřením na VNN.
2. V závislosti na vývoji klinického stavu a možnostech adekvátní izolace požádá cestou místně příslušného OOVZ o vydání rozhodnutí k převozu pacienta s podezřením na VNN do NB KIN.
3. Při odběrech vzorků biologického materiálu od pacienta s podezřením na VNN postupuje v souladu se zásadami stanovenými v příloze 4.

Ministerstvo zdravotnictví ČR

1. Zajistí předání informací o stavu řešení mimořádné události na NB KIN, SZÚ a OPIS MV-GŘ HZS ČR.

2. Zajistí vyhodnocení situace podle rozhodovacího nástroje platných Mezinárodních zdravotnických předpisů (MZP 2005), který je uveden v příloze 6.
3. Zajistí podle výsledku vyhodnocení situace postupem uvedeným v bodu 2 předání informace o výskytu VNN kontaktnímu místu Světové zdravotnické organizace pro MZP 2005.
4. Podle výsledku vyhodnocení situace informuje o výskytu VNN Evropskou komisí - DG SANCO a Evropské středisko pro prevenci a kontrolu nemocí (ECDC), a to cestou systému rychlého varování EU (Early Warning and Response System).
5. Požádá OPIS MV-GŘ HZS o předání informace o kontaktní osobě MZ na Společné operační centrum Ministerstva obrany (SOC MO), a to v případě, že KHS požádá MZ o zajištění transportu vzorků biologického materiálu od pacienta s podezřením na VNN do SZÚ event. do zahraniční laboratoře, v případě, kdy tuto službu nebude moci zabezpečit jinak (nejedná se o vyžádání plánované pomoci na vyžádání ani o vyžádání ostatní pomoci dle zákona o IZS).

Státní zdravotní ústav

1. V případě, že byly v ZZ odebrány vzorky biologického materiálu od pacienta za účelem objasnění původce VNN, u kterého se předpokládá, že pro jeho laboratorní průkaz jsou v ČR dostatečné diagnostické kapacity, SZÚ převezme vzorky od dopravní zdravotní služby nebo SMBT a zajistí jejich neprodlené vyšetření v příslušné laboratoři.
2. V případě, že byly v ZZ odebrány vzorky biologického materiálu od pacienta za účelem objasnění původce VNN, u kterého se předpokládá, že pro jeho laboratorní průkaz nemá ČR dostatečné diagnostické kapacity (virus varioly a viry Ebola, Lassa, Marburg, Nipah a Hendra), SZÚ převezme vzorky od dopravní zdravotní služby nebo SMBT a informuje smluvně sjednanou laboratoř v zahraničí o přepravě vzorku k dalšímu vyšetření.
3. Zajistí, aby při balení vzorků před transportem do zahraničí bylo postupováno podle přílohy 5 (*Postup při odběrech, balení a pořízování průvodní dokumentace u vzorků biologického materiálu od pacienta s podezřením na vysoce nakažlivou nemoc před transportem k laboratornímu vyšetření v zahraničí*).
4. Zajistí, aby při transportu vzorků biologického materiálu do zahraničí bylo postupováno podle přílohy 8 (*Postup při transportu vzorků biologického materiálu k laboratornímu vyšetření na průkaz původců vysoce nakažlivých nemocí v zahraniční laboratoři*).
5. Informuje neprodleně o průběžném a konečném výsledku laboratorních vyšetření vzorků biologického materiálu od osob podezřelých z nákazy původci VNN MZ, NB KIN a místně příslušný OOVZ.

6. Zajistí další činnosti upravené ve *Směrnici pro transport vzorků biologického materiálu k laboratornímu vyšetření na původce vysoce nakažlivých nemocí, pro které nejsou v ČR kapacity, v zahraničí, a to silami a prostředky Ministerstva obrany.*

Ministerstvo obrany

1. Prostřednictvím SOC MO zajistí na základě žádosti MZ předané cestou OPIS MV-GŘ HZS ČR, vyrozumění a výjezd SMBT do příslušného ZZ a přepravu biologického materiálu do SZÚ popř. do zahraničí.
2. Při vyčerpání kapacit pro zajištění izolace osob podezřelých z onemocnění /nemocných VNN, poskytne při vyhlášení krizového stavu a v souladu s právními předpisy vztahujícími se k poskytování zdravotní péče, lůžkovou kapacitu Centra biologické ochrany v Těchoníně.

Policie České republiky

1. Na vyžádání OOVZ provede výjezd do ZZ, ve kterém došlo k výskytu mimořádné události.
2. Zamezení opuštění ZZ osobám, u kterých nelze vyloučit, že přišly do kontaktu s VNN a zamezí vstupu nepovolaných osob, a to až do příjezdu místně příslušného orgánu ochrany veřejného zdraví, který rozhodne o dalším postupu.
3. Zajistí veřejný pořádek v ohnisku předpokládané nákazy.

Hasičský záchranný sbor kraje

V případě potřeby provede dekontaminaci osob v ohnisku VNN na základě žádosti místně příslušného OOVZ.

FÁZE 4

Časové vymezení: 24 hodin a déle od stanovení podezření na VNN lékařem a jeho nahlášení.

Krajská hygienická stanice

Na základě epidemiologického šetření a výsledků laboratorních vyšetření rozhodne o ukončení karanténních opatření.

Ministerstvo zdravotnictví ČR

V případě, že izolační kapacity v ČR pro daný druh VNN a/nebo vzhledem k počtu nemocných s VNN nepostačují, kontaktuje Federální ministerstvo zdravotnictví Spolkové republiky Německo za účelem dohovorů o možnosti zajištění hospitalizace v Institutu tropické medicíny Bernarda Nocha v Hamburgu, jehož kontaktní údaje jsou uvedeny v příloze 7.

Základní klinicko epidemiologické charakteristiky vybraných VNN jsou uvedeny v příloze 9.

Opatření k zamezení ohrožení veřejného zdraví při transportu osob, které zemřely v souvislosti s onemocněním VNN, jsou uvedeny v příloze 10.

Postup při vyplňování a předávání protokolu k transportu vzorků biologického materiálu odebraných při podezření na vysoce nakažlivou nemoc tvoří přílohu 11.

Ministerstvo obrany

Při vyčerpání kapacit pro zajištění izolace osob podezřelých z onemocnění /nemocných VNN, poskytne při vyhlášení krizového stavu a v souladu s právními předpisy vztahujícími se k poskytování zdravotní péče, lůžkovou kapacitu Centra biologické ochrany v Těchoníně.